

Fredagskronikken

Mari Rege, professor i samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen ved Universitetet i Stavanger

Mari Rege Ekspertgruppe anbefaler skoleutvikling i blinde

Kunnskapsdepartementets ekspertgruppe klarte ikke svare på hva som er kvalitet i skolen. Likevel er de skråsikre på hva som gir god skoleutvikling.

● Da vi bodde i USA, kom barna ofte hjem fulle av begeistring fordi rektor hadde vært på besøk i klasserommet. I disse besøkene lot han undervisningen gå sin gang, mens han deltok sammen med elevene. En dag fikk jeg anledning til å spørre rektor om tanken bak besøkene.

Han svarte at han ville vise at læring og trivsel i hvert eneste klasserom er viktig, og at han bryr seg om hver eneste lærer og elev. Han mente denne tilstedeværelsen bidro til å skape trygghet, tilhørighet og motivasjon for læring, både hos lærerne og elevene.

Det er umulig å vite om det var på grunn av klassebesøkene, men denne skolen skåret høyt på indikatorer for elevenes læring og trivsel, og for lærerne var den distriktets mest ettertraktete arbeidsplass. Dette var i stor kontrast til skolen i nabobydelen, som hadde svært dårlige resultater.

Også i Norge ser vi betydelige forskjeller i hvor mye skolene bidrar til elevenes læring. Utdanningsdirektoratet har siden 2017 publisert såkalte skolebidragsindikatorer. Disse indikatorene gir en indikasjon på skolens bidrag til læring ved å kontrollere for familiens utdanningsnivå, inntekt, innvandringsbakgrunn og tidligere resultater.

Skolebidragsindikatorene har vært meget omstridt, fordi mange skoler og skoleeiere kan oppleve det som stigmatiserende. En annen viktig innvending er at skolens mandat er sammensatt og skolen jobber med mer enn hvordan elevene scorer på nasjonale prøver.

Likevel er disse indikatorene en helt nødvendig informasjonskilde for skolemyndigheter, skoleeierne og skoleledelse.

En utfordring er stor variasjon i hvordan

↑ Lærer og skoleledelse som passer på at alle elevene føler tilhørighet og mestring, er viktig for elevenes læring. Illustrasjonsfoto. Foto: Aleksander Nordahl

skoleeier og skoler bruker skolebidragsindikatorer i sitt kvalitetsutviklingsarbeid. Dessuten finnes det lite kunnskap om hvorfor noen skoler er betydelig bedre enn andre skoler til å bidra til elevenes læring.

Dette var utgangspunktet for at Kunnskapsdepartementet i slutten av 2019 satte ned Ekspertgruppe for skolebidrag. Ekspertgruppen fikk i oppgave å forklare variasjonen i skolebidraget mellom skoler, samt vurdere tiltak som kan bidra til at «skoleeier og skoler løfter kvaliteten på opplæringen for elevene, og gjennom dette bidra til bedre læringsresultater».

Gruppen startet sitt arbeid med å bestille en analyse fra SSB som skulle undersøke hvordan skolebidragsindikatorer samvarierer med observerbare kjennetegn, som for eksempel skolestørrelse, lærertetthet, læreres alder og utdanning, stabilitet i lærerkollegiet og skoleledelsen og skolesurser.

I analysene finner ikke SSB noen tydelige sammenhenger. Rapporten til SSB var til stor glede for mange av kritikerne til skolebidragsindikatorer. De mente at mangelen på sammenhenger betyr at vi ikke kan stole på indikatorene og at de derfor må avskaffes engang for alle. Dette er en misforståelse (som utvalgte omtale av SSB rapporten dessverre bidro til).

Selv om SSB rapporten ikke kunne forklare hvorfor det er betydelige forskjeller mellom skoler, er forskjellene fortsatt like reelle.

Konsistent med SSB rapporten viser også internasjonal forskning at observerbare kjennetegn ved skolen i liten grad bidrar til elevenes læring. Flere studier tyder derimot på at skole- og klasseledelse er viktig. Det handler om:

→ hvordan lærerne bygger relasjoner til og mellom elevene

→ hvordan lærerne følger opp hver elev med å stille forventninger og gi tilbakemeldinger som legger grunn for videre læring

→ hvordan skolen passer på at alle elevene føler tilhørighet og mestring.

Ekspertgruppen kunne ha undersøkt dette i norsk kontekst med spørreundersøkelser blant elever, lærere, rektor og skoleeier, der elevene (lærerne, rektor) svarer på trivsel, tilhørighet og motivasjon, i tillegg til hvordan de opplever lærerens (rektors, skoleeiers) praksis.

Med en slik systematisk kartlegging kunne vi fått kunnskap om hva som kjennetegner skole- og klasseledelse på skolene med høyt bidrag til elevenes læring.

I stedet for å undersøke hva som faktisk er viktig for kvalitet i skolen, fortsatte ekspertgruppen arbeidet med en hypotese om at det er «prosesser» for kvalitetsutvikling som er avgjørende. De hadde dialogmøter om prosess med åtte skoler. På bakgrunn av dialogene, samt en ad hoc-gjennomgang av faglitteratur, kommer de med en rekke forslag om prosesser for kvalitetsutvikling til nasjonale myndigheter, skoleeier, og skoleleder.

Kvalitetsutviklingsprosesser kan være viktige, men de må ta utgangspunkt i forskning om hva som faktisk gir god kvalitet. Dette klarte ikke ekspertgruppen svare på.

Det kan nesten virke som om ekspertgruppen ønsker prosess for prosessens skyld. Det er uheldig, fordi det gir mindre tid til å følge opp elevene, og det kan lede skolen i en retning som ikke er kunnskapsbasert.

I verste fall kan det gi mindre læring i norsk skole.

→ Mer debatt side 37-39

Debattansvarlig: Vikar Ivarson
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replik:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Allt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vår varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi all stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.